

mir-se lentament» (*AlcM*). I així acabem de comprendre per què aqueixes variants apareixen també en terra hispànica: al P. Basc i a Sogorb (*supra*), i veg. més sobre *sunsirse* i *sulsirse* en el *Tesoro* de Cejador (VIII, 122, 108).

Les formes terminals pròpies del català, que ja hem vist i acabarem de veure, i d'altres d'anàlogues que han existit a Sardenya, acaben de fer ben acompanyada la demostració de SUBSIDERE. Tal com OCCIDERE abans d'uniformar-se en *ocir* tingué terminacions flexives més complicades: jo *ociu*, nós *ociem*, vós *ociets*, ells *ocien*, *oceia*, *ociés* etc., també hi hagué d'haver en SUBSIDERE aqueixa conjugació més complexa: *so(l)-sièm*, *solsièts*, *solsièn*, *solsiés* etc.: d'aquí la creació de les dues variants complementàries que es reparteixen el domini català: *sulsir* i *ensulsiar*, *dassossiar*, *Sociés* etc., que així es demostren antigues i hereditàries tant l'una com l'altra.

En docs. antics i NLL, ja hem vist la *Coma Sosedida* en el ribagorçà arcaic de c. l'a. 1000: doncs això, pel context, es veu que era en el terme d'Isclès, cap al tombant d'aiguavessos entre Ribagorçana i Isàvena; ara bé, encara hi ha allà el prolongament d'aquesta forma, amb la -a avui ja caiguda i amb la dilació vocàlica *o-e-i* > *o-o-i*, segons el tipus *esmortèir* > *esmortuir*, *sucçuir* (*LleuresC*, p. 200): a Rallui, de la banda de l'Isàvena, em digueren que una *solsuïda* havia colgat les cases del poblet antic, i una altra *solsuïda* havia ensorrat el molí dels Molinassos. A les gegantesques muralles del Turbó, la gent de Les Viles em signaven «El Fall»: a dalt, tot penya, i a sota «una *solsuïda* de terra»; del costat de la Noguera la pobra masovera de Ca del Nen de Cornudella, em deia «me fa por isto *sulsidè* que veicu, i a les nits sinto remors, que no siga com el gran *sulsuït* que trobareu puiant als Renés» (1957).

Doncs altres formes d'una semblant heteroclisi deuen haver existit a Sardenya. El gran especialista MLWagner no se'n convencé perquè les proves més clares sortiren a les seves velleses, després d'haver polemitzat amb Guarnerio, que després de Rolla i Salvioni, maldava per explicar-se'n unes altres menys clares postulant un verb *SUBVERSIARE, derivat de SUBVERSUS 'subvertit'; solució, per cert dolenta que, amb raó, no li agradava. Més tard aparegueren d'altres testimonis més clars, que li semblaren torbadors, però que honestament va assenyalar, en un Condaghe sard de data arcaica: de primer sembla entendre's el Condaghe de Bonàrcado, després resulta ser el de San Nicola de Trullas; potser no s'expressà clarament, i tant se val, perquè tots dos són del Logudoro, cap al centre de l'illa, coetanis, que contenen escriptures dels Ss. XII i XIII, doncs, molt anteriors a la invasió catalana.

En un article de *VRom.* v, 1940, 155-156, hi troba *sunsiatu*, -a, «diroccata» parlant d'una casa. S'hi ajunta el verb *succhiare* usat en el mateix sentit en els *Statuti Sassaresi*, dos cops, text logudorès del S. XIV; també aquí cal descartar la sospita d'un catalanisme: els nostres empenien llavors o acabaven d'empendre

la lluita per apoderar-se de l'illa, no es pot creure que ja s'hi hagués introduït un mot català; i menys essent en el dialecte sard més conservador i allunyat de Càller, i tractant-se de la forma en -iar, que en català no es documenta fins 500 anys més tard i que en tot cas sembla haver tingut antigament una vigència ben primida.

Sembla clar que la grafia *succhiare* representava *succhiare* en aquest text (cf. allí mateix *disfacher* 'desfer'), i per tant això pot resultar del *sja* del doc. de Trullas. De fet, en fonts més modernes apareix *šušiai*, en el Campidano, per a «diroccare, demolire, rovesciare», i en el Logudoro, amb prefix *EX-*, *issušare* «diroccare, gettare a terra». Wagner es limità a refutar l'etimologia de Guarnerio, i quedà i ens deixà a les fosques, sense proposar-ne d'altra.

En el *DESdo.* (I, 668-9) ho intenta. Tot serien formes molt alterades d'un verb *isfašare* logudorès manllevat de l'it. *sfasciare* 'deslligar', 'esclafar' (pròpiament *desfeixar*), amb una reducció de *sf* a *s* de la qual troba prova dialectal, i també indica algun cas de labialització *fa* > *fu*, que després hauria perdut la *f*. Bé sembla anar-ho a buscar lluny, i explicar formes antigues i molt esteses per un italianisme més local i modern. No gosàrem contradir l'especialista suggerint que ho fa per acabar de rematar la mala explicació de Guarnerio; si no fos que ell mateix traïx els dubtes amb què deu fer-ho: car dóna noves proves de l'antiguitat i autoctonia del mot a l'illa. S'hi afegeixen ara dades de la Barbàgia, la zona més arcaica de totes les de l'illa, en el Centre-Est, al voltant del gran Gennargentu, a Désulo etc. (35 km. de Nuoro, i 6 a l'O. de la punta culminant de Sardenya): allí ja Bottiglioni, en la seva col·lecció de velles rondalles i llegendes, va recollir *šušiu* «precipizio, dirupo» —*su bunt' e s'isušiu* «la punta della frana»—.

A penes fóra possible una coincidència més aplanadora amb el *soussi* de Champagne, el *soussiè* occità, les *solsires* i *solsides* catalanes. I allí mateix hi ha el verb *šušai-si* «precipitarsi». I ara confessa «questa estensió del significat sorprèn». No pas si hagués pensat en l'òbvia etimologia SUBSIDERE, veient així que no hi ha res d'«estensione». És clar que el *sunsiata* de Trullas és l'homòleg del nostre *ensulsuada*; en va sembla ell mateix voler fugir d'estudi al·legant que «il passo non è abbastanza chiaro». Com que honestament el cita, el veiem claríssim: «ponendomi placita de frabicare sa domo ci fuit *sunsiata*» (si ho transpossem etimològicament al cast. *poniéndome plazo de fraguar la casa que fue sumida, desmoronada*, ja s'entén), «siat *succhiatu* dave fundamentu», «pro neunu --- sos benes --- *disfacher* se pothan, over *succhiare*» en els estatuts sassaresos. L'evolució heteròclita en -iar, -iada, pròpia del català central, ja s'havia produït, doncs, a Sardenya alguns segles abans. A França només en veig un cas: *sounsiàduro* «entamure faite avec les dents» en un parlar de la zona cevennola de l'Aveyron.

Per salvar la seva mala identificació amb *isfašare*, Wagner recorre a «encreuament» amb el cat. *ensulsia-*